

Foto: Åke Svensson

Akerranunkel finns på den svenska rödlistan över hotade arter i kategorin sårbar (VU). Arten har minskat betydligt.

För att bryta den negativa utvecklingen har Naturvårdsverket låtit utarbeta ett åtgärdsprogram som har som mål att gynna åkerranunkel och andra arter som tidigare var vanliga ogräs i bondens åkrar.

Åkerranunkel är en höst- eller vårgroende, ettårig, 3–4 dm hög smörblomma med 0,5–1 cm breda, citrongula blommor och stora, taggiga frukter. De nedre bladen är

rundade eller grovflikiga, de övre handflikiga med linjära flikar.

Nektar avsöndras i små fickor på kronbladens bas och lockar främstflugor. Arten kan även självbefruktas. Höstgroende plantor blommar under juni och juli, vårgroende under juli och augusti. De karakteristiska, starkt taggiga frukterna mognar från juli till september.

Åkrar med åkerranunkel hyser ofta andra rödlistade arter som nålsmörblomma *Scandix pecten-veneris*, sommarklynne *Valerianella dentata* och riddarsporre *Consolida regalis*.

Rödlistan

Den svenska rödlistan upprättas av ArtDatabanken och fastställs av Naturvårdsverket. I rödlistan klassificeras växter och djur i olika hotkategorier beroende på hur stor risken är att arten ska försvinna ur landet.

Rödlistans kategorier:

- RE – Försvunnen
- CR – Akut hotad
- EN – Starkt hotad
- VU – Sårbar**
- NT – Missgynnad
- DD – Kunskapsbrist

Foto: Åke Svensson

Foto: Margareta Edqvist

Åkerranunkel

växer främst på åkermark. Arten föredrar kalkrika och friska-fuktiga växtplatser. Arten finns numera huvudsakligen på Öland och Gotland, medan den är nästan helt försvunnen från svenska fastlandet. I gröda som stått under vatten tidigt på våren kan åkerranunkel gynnas och bli bitvis marktäckande. Åkerranunkeln började minska när lantbrukarna fick möjlighet att rensa sitt utsäde mera effektivt från ogräsfrö.

Fröna förlorar snabbt sin grobarhet och arten har därför ingen fröreserv i marken. Arten trivs bäst i höstsådda grödor, främst råg, och grov då på hösten. I höstsådd gröda blommar åkerranunkel tidigt, redan i maj–juni. Frukterna hinner då mogna och falla till marken innan skörden sker. Spridning över längre sträckor kan också ske genom att de taggiga frukterna fastnar på djur, kläder och tidigare på sädessäckar.

Arten är konkurrenssvag och växer helst i utkanten av åkrarna. Där säden är alltför tät trivs den inte och den klarar inte heller av att växa i vallodlingar. Den slås ut av moderna ogräsbekämpningsmedel. Åkerranunkel kan endast fortleva som åkerogräs på sikt om speciella hänsyn tas till arten. Lantbrukare med åkerranunkel i sina åkrar bör informeras om förekomsten. De bör uppmuntras till att undvika att spruta ogräsmiddel i ytterkanterna av åkrarna för att ge arten tillgång till refugier där den kan fortleva.

Floraövervakning

Sveriges miljömål slår fast att alla arter ska förekomma i livskraftiga bestånd. Att kartlägga förekomsten av hotade växter är en viktig del i arbetet med att bevara arter och biologisk mångfald.

Projekt Floraväktarna är ett nätverk av växt- och naturintresserade personer som besöker de hotade arternas växtplatser för att räkna antalet plantor, upptäcka eventuella förändringar eller andra oroande faktorer. Floraväktarnas rapporter ligger till grund för en del av miljöövervakningen

och floravårdsarbetet i landet.

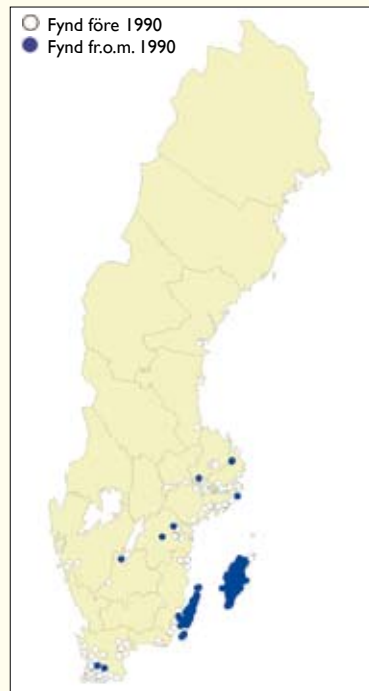
Andra viktiga delar i bevarandearbetet är nätverket Natura 2000 och arbetet kring åtgärdsprogrammen.

Naturvårdsverket har gett länsstyrelserna i uppdrag att ta fram åtgärdsprogram för ett antal hotade kärlväxter som inte klarar att överleva utan särskilda åtgärder. Programmen är inte formellt bindande men syftar till att vara vägledande för arbetet med att bevara dessa arter i landet.

Natura 2000 är ett nätverk av EU:s mest

skyddsvärda naturområden. Natura 2000-områden finns i alla medlemsländer och ska hejda utrotningen av arter och livsmiljöer. Ett fyrtiotal av Sveriges kärlväxter ingår i nätverket.

Vill du veta mer om floraövervakning eller informera om någon lokal för åkerranunkel hör gärna av dig till margareta.edqvist@telia.com som är samordnare för Floraväktarna. Vill du diskutera kring skötsel eller åtgärder för en specifik lokal kontakta din länsstyrelse.

Åkerranunkel har mycket få förekomster i övriga Norden, undantaget Danmark men även där är den ovanlig idag.

Om du vill läsa mer om åkerranunkel eller om floraövervakning kan du besöka följande hemsidor:

Svenska Botaniska Föreningen:
www.sbf.c.se

ArtDatabanken:
www.artdata.slu.se

Naturvårdsverket:
www.naturvardsverket.se

Länsstyrelserna:
www.lst.se

Svenska Botaniska Föreningen
ArtDatabanken